

CASPARIS URSINI
VELII

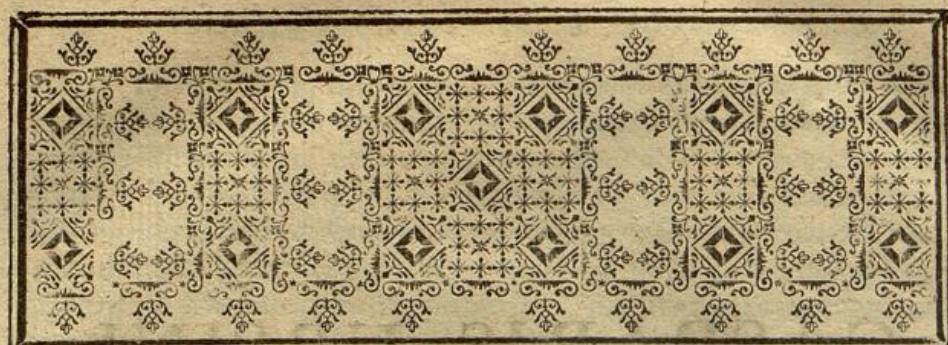
ORATIO HABITA IN ALBA REGALI
DIE FELICISSIMÆ CORONATIONIS
INCLYTI AC POTENTISS.

F E R D I N A N D I
UNGARIAE BOHEMIAEQUE REGIS &c.

ANNO MDXXVII. III. NON. NOVEMBRIS.

Carolus Hesperius regnat, Fernandus Eos.

Quam bene divisum est fratribus Imperium!

*Ad spectabilem & Magnificum Dominum D.
STEPHANUM BATHOR, Inclyti Regni Hungariae
PALATINUM &c. CASPARIS URSINI VELII
Epistola.*

Excellens virtus tua, ac præcipua erga patriam pietas, Spe-
ctabilis & Magnifice Domine Inclyte Regni Hungariae
Palatine, cuius anno Superiori in eligendo Rege Poso-
nii significationem egregiam dedisti, laudem ac nomen
meretur sempiternum. Etenim cum extinto Rege LU-
DOVICO secundum Reginam ad te sub interregni tempus summa re-
rum administratio devoluta esset, indictio conventu ex lege ac vetusta
consuetudine, sanis adhuc & integris Regni primoribus, qui incly-
tam Reginam MARIAM fuerant secuti, auctor fuisti, ut magnani-
mum ac potentiss. Principem FERDINANDUM Regem Pannonio-
rum nominarent. Quod quidem a te cum recte, tum juste, pieque factum,
nemo non magno opere comprobarit; quandoquidem eum rerum
summae præesse voluisti, quo bac tempestate Princeps in orbe terra-
rum nullus stemmate & generis antiquitate nobilior; copiis &
facultatibus præstantior; industria atque ingenio excellentior secundum
fratrem Cæsarem Rom. Augustum reperitur: qui ut eligeretur, ju-
ris quidem hoc fuit & æquitatis; ut fuerit electus, certe tuæ ali-
rumque voluntatis fuit. Quo circa hoc erga Regnum immortale ho-
neficium

neficium tuum, erga vero Regem aequitatem summam ceteris litterarum monumentis suo in loco mandare in libris historiae meis accurate studebo. Interea temporis, quoniam sera illa futura est gloria (nequit enim exiguo tempore, ut prodidit CICERO, historia absolvit,) ne omnino mercede fraudetur tam praeclarum facinus ac memorandum, Orationem hanc, quam die coronationis felicissimæ Inclyti & Magnami Regis FERDINANDI in Alba Regali habui, quoniam cum hoc, tum alia tua, ceterorumque primorum regni beneficia in ea, tametsi breviter & summatim perstrinxi, in publicum emisi, tuo splendidissimo nomini dedicatam; quo orbi terrarum tanta ista virtus cognita magis esset, & perspecta: quamvis non est a me pleno ore laudata, tum propter ingenii bujus, tum temporis exiguitatem. Qui enim potuerim tot ac tantas res una ac perbrevi oratione complecti? quæ multis libris vix posset explicari. Verum dedi in ea gustum utique aliquem lecturis futuræ olim in scribenda historia fidei ac diligentiae. Accipies igitur vir eminentissime hoc quidquid est muneris animo aequo ac libenti strenæ loco, ad te circa anni principia bujus missum; quod non parvitatem quidem sua, sed intentis voluntate æstimatum, qua vel dii contenti se penumero placentur, boni aequique facies; unde nimirum ad longe majora biscedenda, tibique dedicanda olim me, sua sponte alioqui cursuro, calcaria subdens, mirifice excitabis. Bene ac felicitate
valeat præstantia tua!

Opto mihi, Rex Inlyte ac Princeps Clementissime Ferdinande, hodierno die apud Majestatem tuam, & in tanta frequentia Illustrium Principum, Amplissimorum Antistitum, hominumque clarissimorum magnis de rebus ac gravibus dicturo, a Deo immortali eam tribui facultatem, qua ostendere possim, me singulari industria elaborasse, ut videar id quam rectissime præstare voluisse: etenim optare id ut omni ex parte absolutum, præsertim tam exiguo temporis spatio, perficiam, hominis nimirum esset ejus, qui omnem pudorem a se projecisset: Regias tuas dotes, & eximias virtutes; Pannoriorum fortissimorum hominum jam inde a regni principio usque ad nostram memoriam res fortiter & præclare gestas; totiusque terræ Pannoniae dotes innumerabiles, quas & proprias naturæ beneficio mirandum in modum est consecuta; quod equidem ægre patior, temporis angustiis inclusus, notare magis, quam eloqui; & numerare, quam suis singula laudibus decorare necesse habeo. Ac quoniam video omnium ora, oculosque in me conversos, atque ultro præparatas aures, ut, quoad ejus fieri potest, copiosus munus exequar suscepsum, stringere principium Orationis visum est, ac rem ipsam planissime exordiri. Jam primum omnium satis constat, ita divinitus institutum, a natura coequalatum, humanis vero legibus jam inde ab orbe condito, rite sanctum esse, ut uni alicui cæteri mortales omnes pareant, atque ei præsertim, ut ait eminentissimus Poëta, cui a Deo immortali regnandi potestas communis est attributa, cuique ab eodem salus & conservatio populi credita est & commissa, ac pro quorum ipse incolumentate, fortunisque tuendis assidue excubat; contra vero perniciosa esse plurium dominationem, quæ florentissimas Respub. amplissima Regna, Imperia, longe lateque prolata, sæpenumero manifestum in exitium ac ruinam vocavit (1). Alexandro illo Macedonum Rege morte immatura sublato, simul gloria Imperii orbis terrarum.

Alexander
Magnus

(1) Est sententia Homeris; is enim Iliados. B. v. 204. sapienter monuit:

'Οὐκ ἀγαθὸν πολυκοράνην· εἴς κοίρανος ἔξω
'Εις βασιλεὺς, ἐδώκε Κέρον πάντας ἀγκυλομήτεω
Σκύπτρόν τ' ἡδὲ θυμίας, πάντας εμβασιλευη

Non bene multi imperant; unus Princeps esto, unus Rex: cui Jupiter dederit sceptrum & ius, inter suos regem ut agat.

rum a se parti, cum amplissima ditione extincta est. Quoniam, quæ prius fuerat penes unum regnandi potestas, mox ambitionis, perfidiae, & avaritiae scelere scissa est in plures, & derivata: quodque erat regnum antea unius amplum, solidum, ac perinsigne, id postea multorum fuit angustum, imbecille, & obscurum. Quintam Romuli gens illa adhuc ferox & insueta aliquin imperio, unius tantummodo Regis Majestate mire capta, ac perturbata fascium multitudine, antequam annus circumageretur, pertæsa actum in orbem quinque dierum imperium, rursus Regem & petiit, &, necquidquam diu adversante patrum concilio, advenam accitum e Sabinis Numam, ea tempestate justitia ac pietate inclytum virum, Regem jussit. Regi Lydorum Crœso, fratrem in Regni societatem accepturo, sapiens quidam Lydus dixit: ut soles duos orbis terrarum sustinere nequiret; sic Lydorum regnum plures uno Reges accipere non posse. Quam ob rem viri Pannonii nemo non jure vestrum omnium, tum erga patriam egregiam pietatem, tum fœderum sancte colendorum reverentiam magno opere collaudavit: qui cum animadverteretis regni rebus prope collapsis, certe summum ad discrimen adductis, præsenti auxilio opus esse magnanimi alicujus Principis, ac viribus maximis & copiis prædicti; partim inclytum Ferdinandum, jampridem Bohemiæ Regem declaratum, ex fœdere, ac majorum instituto legitime Regem creatis; partim ubi jam proprius virtutum indeoles ipsius fulgore suo vobis præluceret, creatum secuti, illi tam justæ ac necessariae electioni estis assensi. Debebatur fatis divinaqué ex providentia Regno huic iam tum Rex tantus ac Princeps, cum fœdus illud salutare Proavus ejus Divus Cæsar Fridericus cum Rege Uladislao feriret, aliquot ab hinc annis a Divo Maximiliano Cæsare renovatum (1); ad quod etiam domestica accessit necessitudo, pacta in matrimonium filia, inclyta Regina vestra, Anna: quæ postea huic Regi vestro Ferdinando felicissime nupsit, cuius ego Regis ex

Romani
prisci

Numa
Pomp.

Cresus Rex
Lydorum.

Fœdus in-
ter Cæsa-
rem Fride-
ricum III.
Maximilia-
num ejus fi-
lium & Wla-
dislaum
Hung. Re-
gem.

Anna Regi-
na.

(1) Non solum celeberrimi Fœderis genuinas ac primigenias tabulas, sed reliquas etiam omnes, quibus fœdus hoc simul & Annae Mariæque Reginarum matrimonia nituntur, in Sanctiori Aug. Domus Tabulario hisce oculis vidi legique, & ad cumulum felicitatis meæ præcipuarum omnium fide digna exempla obtinui; quæ nunc sub finem hujus opusculi juris faecio publici. Nihil igitur spero, in præsenti argumento fuerit obscurum deinceps, nihil au-
biun: minime vero URSINI locus iste.

excellentissimas virtutes, si velim pro meritis enumerare tantum, dies me sit defectura. Qua in re citius ingenii infirmitas mei, quam vel tenue adulacionis studium, deprehensa jure ab omnibus accusari posset. Sed dicam tamen, & complectar paucis multa, quoniam illius laudibus prædicandis judicium vestrum, & singularis prudentia majorem in modum patefacta declaratur.

*Laus Regis
Ferdinandi
a stemmate.*

Regem creastis, amplissimi & ornatissimi viri Pannónii, qui si generis altitudine haud enim parum momenti habet, præsertim in Principibus, stirpis antiquitas & claritudo, quos divinus ille Poëta a Jove prognatos, enutritosque frequenter appellat (1), si inquam generis alitudine cum aliis certandum huic sit; haud profecto ulli fuerit Regum, qui antea fuerunt, quique nunc vivunt, splendore natalium, ac majorum imaginibus & titulis inferior: quos ne altius & a capite repetam, longum enim hoc esset; satis mihi fuerit ab avis cœpisse, quorum altero Cæsare Rom. Augusto, altero Hispaniarum Rege Catholico, utroque rebus maximis in vita gestis clarissimo & admirando, jure suo gloriari potest.

*Philippus
Rex, Pater
Ferdinandi.*

Patrem habuit Philippum & ipsum Regem, ac nisi properata mors optimo & lectissimo Principi attulisset injuriam, patri in imperio successurum. Est ei frater germanus Carolus Rom. Cæs. Augustus

*Carolus V.
Rom. Imper.
rator, Fra-
ter.*

& invictus, qui avitis, & Regnis & Imperio potitus quas res adhuc admodum juvenis feliciter ac mature confecit, omnibus est mortalibus cognitum & perspectum. Dicat mihi hic fortasse aliquis: non unde sis, verum qui sis, id demum plurimi refert. Næ mihi nunc amplissimus aperitur campus, ac longe uberrima proposita materia est, magnanimi & impigri istius Principis præclare ac sapienter facta executuro. Nondum annos natus quindecim ex Hispania per iratiissimum mare in Germaniam Avi Maximiliani Cæsaris accersitu est profectus, post cujus decepsum, Imperio ad Carolum fratrem delato, illum natu majorem, ut patrem pie coluit & reveritus est; ut Cæsari semper obedientissime paruit, nullius cupidus ditionis, quin omnia fratri Cæsari permitteret (2): tantum valuit apud hunc

*Laus ab a-
nimamagni-
tudine.*

*A continen-
tia.*

- (1) Iterum HOMERI commeninit; qui Reges passim Διογένες Jove genitos; Διογέφεις a Jove nutritos adpellat.
 (2) Meretur omnino excellens ista Regis FERDINANDI virtus, quæ pleniori adhuc in luce collocetur, ut admirationi æque atque exemplo Principibus sit deinceps omnibus. Singulari quippe illam modestiam & incomparabilem in germanum, majorem natu, amorem URSINUS hic intelligit, cuius exemplum prorsus memorabile in paternæ hæreditatis divisione

hunc tum majorum voluntas, tum reverentia ætatis, donec Deus immortalis complacita sibi officiosissimi Principis admirabili in rebus omnibus continentia atque animi moderatione, sed præcipue singulari pietate; pro sua erga genus humanum benignitate incredibili effecit ut concordibus animis, permittente etiam fratre Cæsare, cui jam prædem desponsa erat, in matrimonium ducta Inclita Regina Anna, Archidux Austriae cunctis ad eum Principatum attinentibus provinciis præesse cœpit: cum antea, fraternis adjutus opibus, Wirtenbergensem Regionem omnium uberrimam suæ ditionis fecisset. Carolo Cæsare deinde in Hispanias redeunte, Principum consensu omnium, *pró Cæsare* per cunctam Germaniam fuit, hodieque illum tantum magistratum obtinet (1). Herculeus exinde labor fuit, &c, quam si Hydram multiceps illud monstrum detruncasset, erumnosior, nefariorum quorundam hominum pestiferas adeo doctrinas & impias, quæ infederant, non solum in urbibus plerisque, sed permultis etiam in Regionibus mentes plurimorum improvidas, aut malignas fœde occuparant, extirpare. Unde exortum servile, tetur, & periculoso bellum, tandem hujus consiliis & ope compressum est. Varii atque horribiles tumultus sedati, extinctæ civiles discordiae, ac seditiones perniciose. Inter haec Gallus conscripto, quam maximum potuit, exercitu Mediolano hostiliter imminebat: illuc citius dicto e Germania misit Cæsarianis auxilia; quorum virtute freti Hispani, Regem illum superbissimum cæsis fugatisque ejus valentissimis copiis, captivum Cæsari in Hispanias adduxerunt. Anno deinde in-

Ferdinan-
dus Archi-
dux Au-
striae.

Ferd. pre
Cæsare in
Germania.

Laus a pie-
tate.

Captivitas
Regis Gall.
opera Fer-
dinandi.

Laus a ce-
leritate.

B b 2

sequen-

visione FERDINANDUS noster edidit. Ejus partitionis tabulæ servantur in sanctiori Tabulario Aug. Domus; exemplum probæ fidei habet codex Cæsareus Jur. Civil. CXII. fol. 30. in quibus post alia non sine admiratione haec legas: Et licet nos antedictus Ferdinandus in his votis exquirendis, ac informationibus Jurium nostrorum habendis, nullatenus interveniremus, nullum nostri parte deputatum habuerimus; voluimus tamen nostra sponte, ac ex nostra certa scientia & animo deliberato omne Jus nostrum, quod in regnis aut dominii quibuscumque paternis, maternis, aut avitis quovis exquisito colore, seu titulo prætendere, seu petere potuissemus; tam ex testamento quam ab intestato rejicare ac ponere in liberum arbitrium ac beneplacitum prædictum (Caroli), cuius ac illius bona gratia Nos omnino subjiciendum duximus. Et nos Carolus Cæsar præfatus, hac amoris sinceritate & omni integritate in nos perspecta, attentaque confidentia, in nos tam libere & sincere reposita, cupientes vices reddere amoris nostri in unicum fratrem testimonium præbere, quem alterum Nos esse putamus, & non secus quam Nos ipsum charum habemus, nostrum arbitrium & beneplacitum, communis nostrum utriusque accidente consenseruimus, sic pretendendum ac declarandum censuimus &c. En pugnam amabilem fraterni amoris! in qua uter altero superior exsisterit, nescias: ita uterque perfectissimæ pietatis ac virtutis funditus est munere.

(1) *Scilicet Vicariatum Imperii, anno 1521. ab Imp. CAROLO in comitiis Wormatiensibus collatum.*

sequenti, accepto nuntio acerbissimo de miserando Regis Ludovici interitu, innocentissimi illius & placidissimi Principis, ac de clade, Regno huic & vastitate oppidis atque agris passim illata; tametsi gravissimis negotiis tum suis, tum Cæsaris implicitus esset, tamen nihil duxit sibi prius faciendum esse, quam ut maturrime exercitu comparato, tam hostibus truculentis ac feris obviam iret. Quamobrem e Germania magnis itineribus Viennam contendit, ibique coactis copiis de hostium insperato recessu certior factus, eas, ad regni fines subsistens, consulto retinuit, ne exercitu introducto in misere afflictam regionem priori ac recenti adhuc vulneri aliud inferret: quem neque tum inducere statuit, cum jam videret, non nullos res novas aperte moliri, ac regno per vim ac scelus inhire, quamvis id poterat jure suo sibi armis assertere; tamen maluit, quoad ejus id fieri potuisset, sine cæde ac clade aliqua Regno potiri. Proinde nihil non tentavit, quo benigne admoniti illi in fide officioque continerentur. Verum haud quicquam profecit, jam pridem corroborata Comitis Joannis audacia, inveterataque scelestæ ambitione, quin ille derepente arrepto diademate regium sibi nomen, ac potestatem indignissime usurparet: quo circa tot frustra tentatis rebus, ac tanti facinoris impulsu jus suum armis exequi coactus, exercitum, minime vobis infestum, introduxit: simul, ut ab importuna tyrannide vestra capita liberaret, simul ab imprecisione immanissimorum hostium vos fortunasque vestras (quorum ei salus & conservatio incredibile est quantæ sit curæ) tutaretur: postremo hoc regnum tot cladibus acceptis graviter perculsum, quod olim erat omnium opulentissimum, ad pristini decoris fastigium excitat. Hinc nimirum unusquisque vestrum existimare potest, præterquam quod jure optimo hoc regnum peteret, miseratione adductum, & succurrenti rebus jam prope perditis studio incitatum; non autem ullius permagni commodi privataeque utilitatis gratia, id affectasse. Quod enim & quanta incommoda, quæ enormia vulnera ope atque opera hujus sananda, ut recuretur instaureturque regni corpus tam misere luxatum, ac pene articulatim convulsum: quæ denique ruiræ ab hoc eodem sunt resarcendæ? Cæterum quam juste, pieque bellum hoc suscepturn fuerit, hostique illatum; eventus, judex non iniquus, adeo felix declaravit: quem quo successu Regia Sede ejecerit, ac nuper trans Tybiscum, concisis haud

Causa cur
non illico
Ungariam
Rex in-
travit.

Joannes
Comes Sce-
pusiensis.

Causa cur
exercitum
introduxit
Ferd.

a ma-

a magna suorum manu illius instructissimis copiis castris exutum fu-
 garit, pene ipsi vidistis. Magis Dei auxilio ac virtute, quam
 consiliis humanis atque opibus, ea parta victoria est. Etenim hoc
 bellum instinctu numinis, ejusdemque ductu inchoatum administra-
 ri, argumento fuit fatalis ignis ille, quo Arx hostilis, ad quam
 prælium commissum erat, subito inflammata, haud aliter atque de
 cœlo tacta, mirabiliter conflagravit. Jam vero minime fraudi esse de-
 bet optimo ac clementissimo Regi, quod advena inter vos regnabit:
 plures sæpiissime externi quam indigenæ regna atque imperia me-
 lius tenuere. Trajanus Cæs. minime Romanus homo, sed Impe-
 rator, ex justa ac prudenti rerum administratione Optimi nomen
 immortaliter est adeptus. Ac ne aliunde accersam exempla, Cæsar
 Ulpianus
 Trajanus
 Rom. Cæs.
 optimus.
 Jmp. Probus vestræ hic gentis fuit Pannonius ex Syrmio: iustitia,
 clementia, atque in primis rei militaris usu & peritia, complures
 superavit Cæsares Rom. qui ante eum ac post Imperium orbis
 terrarum obtinuerunt. Præterea vero, quæ de Rege vestro hacte-
 nus fuerit apud omnes populos existimatio nominis ac virtutis suæ
 satis opinor, ostenderunt duæ potentissimæ nationes. Primo Ger-
 mani, qui eum pro Cæsare, ut ante dictum est, apud se esse vo-
 luerunt: deinde Bohemi, qui ad unum omnes anno superiori re-
 gnum ei detulerunt. Itaque jure optimo viri Pannonii, hoc præser-
 tim tempore, ex animo gaudere debetis omnes, cæteræ vero na-
 tiones vobis merito gratulentur, quod eum estis Regem nacti, qui
 rerum summæ ita est præfuturus, ut magis clementia paternæ erga
 vos, quam Regia dominatione usus esse judicetur. Annixurus
 est pro sua virili, ut nihil eorum, quæ a justo, pio, forti, gra-
 vi, benefico, & magnanimo Rege fideles subditi expectant, ullus
 vestrum desiderare possit. Postremo, vestrum omnium consiliis,
 eorundemque ope & auxilio usus, cum arces & agros, jam aliquot
 ante annis ab hostibus occupatos, recuperabit; tum Regni ipsius
 fines quam latissime promovebit. Quod si vires ejus non pares es-
 sent futuræ hostium potentiae, at Cæsaris fratris accendent opes & co-
 piæ, auxiliaque multorum Principum ac nationum. Denique ubi
 expertus fuerit, vos fideles atque utiles patriæ cives; pro vita ve-
 stra, liberorumque vestrorum, & conjugum, pro conservatione
 bonorum ac fortunarum, suas ipse opes & facultates effundet. Haud
 ullum præterea laborem, etiam cum periculo coniunctum, detre-
 B b 3

Cæsar Imp.
 Probus
 Pannonius.

Regis Fer-
 dinandi
 existima-
 tio.

Qualem Re-
 gem sit
 acturus
 Ferdi-
 nandus.

Etabit. Quid multa? pro vestra salute, ut de ipsius ore, tanquam ex adyto veritatis, publica in concione nuper audivistis (1), suam ipsius salutem in discrimen offerre non dubitabit. Tu vero, Inclyte ac Magnanime Rex Ferdinand, quo libentius Regni gubernacula capessas, non gravatim paulisper audias, cui genti sis imperaturus.

*Hispani in
Ungariam
profecti.*

Jam inde ab regni hujus initio cum cæteræ nationes, tum Hispani Pannonios, sua relicta regione secuti, huc commigrarunt, sedesque ac domicilia in alieno solo, & longinquo sibi comparaverunt. Perlóngum esset recensere, quæ Pannionii, recentiore vocabulo *Ungari* appellati, auspiciis & ductu Regum suorum, cum domi tum foris magnifice, fortiter, & præclare gesserunt: sed præcipue adversus rei Christianæ infideles, adeo ut minime novum hoc sit, etiam sacrosanctos Antistites, ut superiori anno vidimus, acie decernere. Rege Andrea regnum hoc tenente, S. Gerardus ac Buldus, cæterique sacri præfides, pro re divina ac Christiani nominis gloria, haud nescii præsentis interitus, impurissimis hostibus obviam ruerentes, non dubitanter occiderunt. Cum Bela Rege & Ladislao Pannionii Cunes ferocissimam gentem, infinita multitudine saepius in Ungariam incurvantem, multis secundis præliis viatos, postremo ad unum omnes deleverunt. Sarmatias, itemque terram Bohemiam, ac bonam Germaniæ partem victores obiere. Sub Ludovico Tartarorum illuviem formidabilem represserunt Domuerunt Croaticum omne nomen: res deinde in Italia, regno Neapolitano in Ludovici potestatem redacto, bene feliciterque ab eisdem confectæ. Dalmatiæ Regnum, armis contra Venetos sumptis, iverunt repetitum. Tarvisio ibi graviter obsesso, oppida, castella, & armes complures partim in ditionem acceperunt, partim vi & armis expugnaverunt. Bona cum venia ac pace dixerim cæterarum nationum, nulla sub cœlo gens diligentior fuit cultrix religionis, nulla fidelius & constantius eandem defensavit; ter Pontificibus summis adversus hostes ac rebelles ipsorum in intimam Italiam auxilio venerunt. Patrum nostrorum memoria Regem Albertum, adversus Hussitanos bellum molientem, fidelissime adjutabant. Sed quid vetera commemoro, cogor exclusus temporum spatiis, quæ longa

*Andreas
Rex Un-
gariæ.
S. Gerar-
dus Epi-
scop.*

*Rex Bela.
Rex La-
dislaus.*

*Ludovicus
Rex.*

*Ungari se-
pius in Ita-
liam.*

*Rex Al-
bertus.*

ora-

(1) *Binas ad locutiones Ferdinandi intelligit, ad Proceres & Ordines Regni Hungariæ Budæ habitas, quas pag. 28. & 31. supra legeris: unde tum hæc tum pleraque alia in orationem hanc suam URSINUS translulit.*

oratione essent ac copiose dicenda, leviter notata percurrere. Multas enim res memorabiles gesserunt Pannonii: multa fecerunt secunda prælia auspiciis fortissimi viri Joannis Hunniadis: cum præter cætera hostes multitudine innumerabiles, aspectu immanes, copiis instructissimos Belgrado, cujus jam in muros evaserant, & tenuerant portas, totis viribus connixi ejecerunt, magnumque ex eis numerum in fuga, dissipatos illos infecuti, occiderunt. Postea vero sub imperiis felicissimis haud unquam satis laudati Regis Matthiæ Corvini, cum alia permulta Turcis intulerunt damna ac clades, tum Bossynam, hosti armis erectam, sui Regni ditioni adjecerunt. Fuerunt aliquot jam sæculis Pannonii ceu viva pugnacula, & spirantes muri totius Europæ aduersus potentissimos crudelissimosque hostes, quorum impetus horribiles fortissime sustinuerunt, suoque ipsorum spiritu, ac sanguine, quem sæpenumero volentes effuderunt, cæterarum gentium libertatem defendebant. Unde perspicuum est, res ad bene fortiterque gerendas, haud unquam animos Pannoniis defuisse, ac laude bellica semper cum primis floruisse: sed non perpetuo illis contigisse duces impigros, ac belli artibus egregie instructos. Vides, Rex Inclyte Ferdinande, omnium, qui hic astant nobiles ac fortes viri, ardentibus ex oculis quasi relucere ignes, Martii spiritus indices, atque animi virilis. Jamdudum illis injecta est alacritas cum teterimis hostibus configendi, & incredibili cupiditate inflammati sunt, ulciscendi cladem ac vastitatem pene incomparabilem, anno superiori illatam. Habes, Clementissime Rex, quibus populis sis præfuturus.

Reliquum est, ut intelligas, quam beata & copiosa regni sola potestatis facta sunt tuæ: tametsi, ut ille inquit historiæ conditor de Carthagine, sic de Ungaria satius erat tacere quam pauca dicere, quæ haud ulli terrarum cessura est, si spectes ubertatem agrorum, collium fructuosas declivitates, passionum exuberantium, fluminum multitudinem piscofissimorum. Non est nunc locus, ut situm ejus ac regiones singillatim enumerem, in qua est perpetuum Liberi patris & Cereris inter se certamen, beneficio admirabili copiæ & fœcunditatis. Nullo non genere metallorum, sed auri præcipue copia montes gravidi sunt, & multi resplendent amnes. Sale abundat incredibilem in modum. Animalium vel ad usum hominis, A metallis. A salis co-

Rex Matt-
hias Cor-
vinus.

Strenuitas
Ungaro-
rum.

Laus ter-
re Unga-
rie.

A fertili-
tate.

A piscatu.

mi-

**Ab armen-
tis.** minum, vel ad vescendum procreatorum indeficientia armenta & greges, in Germaniam bonamque Italiæ partem hinc quotannis aguntur; adeo ut verissime dicamus, Ungariam promptuarium inexhaustum esse cæterarum nationum. Breviter, omnibus rebus, quas natura ex benignissimo terræ sinu profundit, Italiæ una est par, multis etiam, ac præcipue metallorum varietate ac copia, longe superior; præstantia vero eorum ac pretio omnibus antecellit. Quam ad servandam atque eripiendam ex faucibus immanissimorum hostium, omnes exterias nationes, quæ ab ea in bello sæpiissime defensæ, in pace nutritæ fuerunt, sumptis armis, tanquam ad restinguendum commune incendium, concurrere oportebat, eam anno superiore illarum auxiliis destitutam, impurissimus hostis copiis instru-
**Clades Un-
garis illata
a Turcis.** etissimis improviso adortus, ferro atque igni perpopulatus est, & miserabiliter devastavit. Verum enim vero tot cladibus, vexationibusque, quas aliquot jam annis pertulit, viri Pannonii, finem hodiernus dies haud dubie attulerit, qui felicissima coronatione Regis vestri insignis diuturnam vobis cum pacis, tum belli tempore felicitatem auspicatur. Viam aperit, ac præmunit ad victoriam indubitatam, modo ipsi vobis obesse nolitis. Multa sunt, Viri Pannonii, quæ ad arma capienda adversus hostes impios & insolentes vos exhortari animareque debent. Primum omnium, ut a delubris, a focis vestris ac penatibus tam fœda incendia, ab agris squalorem ac vastitatem, a cervicibus vestris diram illam & intolerandam omnibus pestem procul arceatis. Audire nunc videor gemitus, & querelas, quas affidue fundunt parentes, liberi, fratres & propinqui vestri, turpem ac miseram in servitutem jam olim abducti, quibus nondum spes interscisa est omnis, quamvis seræ, futuræ tamen aliquando liberationis. Deinde quoniam est hæc de virtute vestra omnium gentium opinio, nullam esse sub sole nationem, cui Rex suus carior atque Ungaris esse possit. Vindicandus est interitus innocentissimi Principis, & maximi animi juvenis in patriam pii, erga vos omnes benigni Regis Ludovici, qui non recusavit pro vestra salute se manibus devovere, & certissimam mortem occidere. Quem vero non commoveat casus inclitæ ac pudicissimæ fœminæ Reginæ Mariæ? quæ inconsolabili mœrore propter illius immaturum obitum contabescit. Impium illum & ab humanitate alienum, qui casum tam luctuosum non miseratur! Ferreum & sensus

**Exhortatio
ad bellum
contra
Turcas.**

**Maria Re-
gina.**

fus expertem communis, qui flentem hanc intuens, ipse lachrymas tenere potest! quod si nec Regis occasus, neque Reginæ luctus, nec patriæ amor, nec caritas liberorum, neque adeo vestræ salutis defensio vobis cordi esset: at excitaret maxime Rex inclytus Ferdinandus; quem quidem Imperatorem virtute, consilio, gravitate, constantia, & animi magnitudine præstantem, sequi omnes debetis. Aspicere mihi videor sacrosanctos cineres Regum vestrorum, in hoc augustissimo templo conditos; qui jam pridem, ne violenta ac scelerata hostium manu effractis monumentis nefarie sparsi, & per humum jactati ab impurissimis illorum pedibus calcarentur, reformidabant: videre inquam mihi videor, suis illos in sepulcris commoveri exultantes, quod intelligunt, exortum esse Principem, tum belli, tum pacis artibus egregium, & hoc in Regnum advenisse Regiæ necis certissimum ultorem; reparatorem Regni concisi, ac direpti vindicem accerrimum: qui signa ab hostibus erepta victoriæ compos refiget; nomen juxta ac rem non solum Ungaris restituet, sed etiam copiose amplificabit. Quod si aliqui illorum Regum huc modo a sedibus ac locis beatorum redire licet: five e sanctis illis unus, five Mathias existeret! Sed existat Mathias; an dubitatis eum vobiscum sic locuturum? unde hæc Pannonii Regni, quod olim vobis florentissimum & amplissimum reliqui, tam deformis vastitas ac solitudo? unde illic hostibus, a nobis toties fusis & concisis, audacia huc irrumpendi? viresne vestræ elanguerunt, & extinctus est bellandi ardor? An commortui sunt mecum animi illi generosi, quibus ego fretus Princibus ac Dynastis orbis terrarum maximo semper fui terrori? Duces, ut opinor, vobis præclari & strenui defuere; neque satis efficax erat ad excitandos spiritus vestros lenitas Uladislai, & Ludovici adhuc subolescens virtus & ingenuitas. Quin vos igitur hunc juvenem, divino consilio huc missum, repente sequimini: cuius bellico resuscitata virtute vestra, abolebitis ignominias superiores, hostes occisione occisuri, patriam vexatam, & heu! magna ex parte oppressam, Turcarum tyrannide liberabitis; quorum liberos, conuges, ac cæteros propinquos viciissim in servitutem vobis deditos adducetis, præda ingenti onusti, adorem bellum reportabitis sempiternam. Hæc & plura si vobiscum ageret ille, nonne vel residet vos ad arma stimularet, & excitaret ad dicto parendum & imperio Regis

*Προσπο-
τοια
Regis Ma-
thiae.*

gis inclyti , quem non ex Hispania huc missum , sed cœlo dela-
psum esse existimetis, ut Regni opes indignissime labefactatas resti-
tuat , augeat restitutas , auctas denique armis tueatur. Quapropter
Deum immortalem supplices obsecremus , ut sua pro immensa be-
nignitate vos hoc Rege justo, pio, & magnanimo quam diutissi-
me frui , ipsum vero vobis permultis annis felicissime præesse
velit , ac sobolem in mores ejus formatam jam feliciter editam , &
post hac aliam nascituram , magnas Regnum spes & firmamenta,
perpetuo sospitet ac conservet.

Dixi.

*Pannonii fortis , tuque o fortissime Regum ,
Quorum fama polos , syderaque alta ferit.
Ornati merito veris & laudibus , & quas
Carpere nequicquam Momus & ipse velit.
Vidi ego , divino cum VELIVS ore disertus ,
Funderet in vestrum verba diserta decus :
Attentasque aures , & multa silentia , lingue
Dum favet assistens maxima turba suæ.
Interdum & voces , nutusque , & signa probantum ,
Quæ vestra expressit virtus in eloquio.
Tumque Aquilo tacuit , illa qui plurima nocte
Insomnuit , pluvias tristem hyememque ferens.
Pbæbus & auricomum radiis caput auctus honestis ,
Et toto effulgit clarus in orbe dies.
Sic vestro divi atque homines decori usque favebant ,
Æternum & faveant dique homines que boni.*

GEORGIUS LOGUS SILESIUS.

*Excusum Viennæ Austriæ per
Joannem Singrenium.*